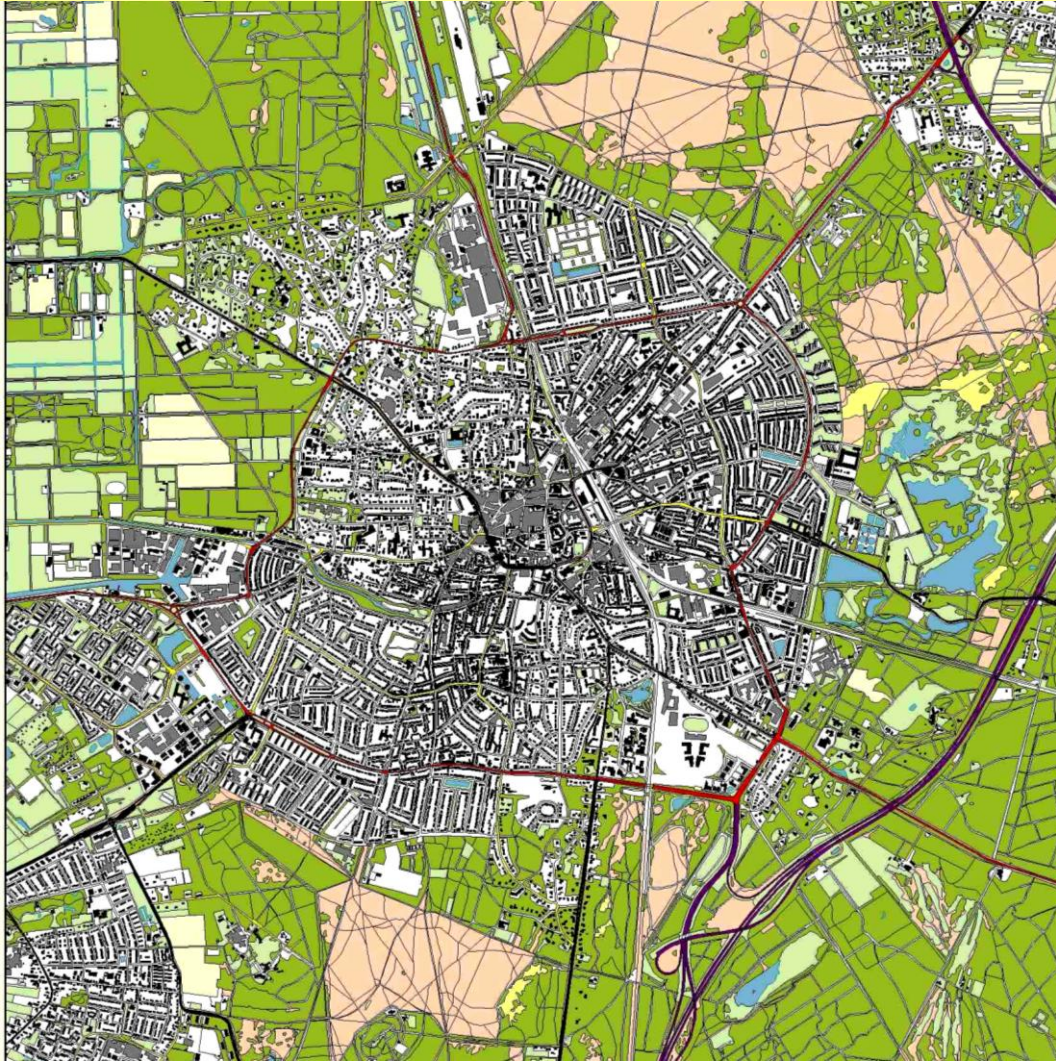

Hilversum in 2030

Stad in het groen

Agenda voor de structuurvisie 2030

Hilversum in 2030, stad in het groen
Agenda voor de structuurvisie 2030

Hilversum, GroenLinks, maart 2011

Tekst:	Jan Kastje, gemeenteraadsfractie GroenLinks en Jeroen Kuiper, journalist/tekstproducties
Eindredactie:	Jeroen Kuiper, journalist/tekstproducties
Afbeelding voorkant:	Goois Natuur Reservaat

De structuurvisie Hilversum 2030 volgens GroenLinks

In 2012 legt de gemeenteraad een structuurvisie voor Hilversum in 2030 vast. De structuurvisie geeft een ruimtelijk antwoord op vragen als: wat vinden we belangrijk in Hilversum, in welke richting willen we de gemeente ontwikkelen? De structuurvisie 2030 vormt de leidraad voor de ruimtelijke, economische, sociale én duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Reden genoeg voor GroenLinks om met dit pamflet aan te geven hoe we de toekomst van Hilversum zien.

We doen dit bewust juist nu, op het moment dat het proces van de totstandkoming van de structuurvisie Hilversum 2030 is begonnen. In 2011 stelt de gemeente een toekomstvisie op voor Hilversum, die in 2012 ruimtelijk wordt vertaald in een (concept)structuurvisie. Daarom wil GroenLinks juist nu, aan het begin van de discussie met de stad over de toekomstvisie, een bijdrage leveren.

In dit pamflet geven we aan wat volgens GroenLinks de identiteit van Hilversum uitmaakt en welke trends er op Hilversum afkomen waar we rekening mee moeten houden. Wanneer je identiteit en trends aan elkaar koppelt, volgt daaruit de agenda voor de structuurvisie.

Dit pamflet is door zijn aard niet uitputtend. Het geeft wel aan waar de structuurvisie volgens GroenLinks de goede antwoorden moet geven.

Uitgangssituatie: identiteit van Hilversum

Hilversum is een compacte stad omringd door hoogwaardig landschap, met veel kwalitatief goede en mooie woningen en monumenten. De stad heeft veel voorzieningen die het leven aangenaam maken. Hilversum is goed bereikbaar met de trein en is onderdeel van een hoogstedelijke regio. Hilversum ligt midden in de driehoek Amsterdam, Almere en Utrecht en heeft een centrumfunctie voor de Gooi&Vechtstreek.

De natuur en het landschap maken Hilversum tot wat het is: een stad in het groen. Daarmee vormen de natuur en het landschap een belangrijk deel van de identiteit van Hilversum. Als het aan GroenLinks ligt, is dat in 2030 nog steeds zo: Hilversum, de mediastad in het groen. Die media zullen in 2030 overigens wél een andere en diversere invulling hebben dan nu.

Hilversum heeft kwaliteiten die maken dat mensen hier graag wonen en werken. De heide, de bossen en het water aan de westkant zorgen ervoor dat mensen snel 'buiten' zijn. Daardoor merk je nauwelijks dat Hilversum relatief weinig parkgroen heeft in de wijken. Zo bedoelde Dudok het al in de jaren dertig van de vorige eeuw: de hoge kwaliteit van het landschap om Hilversum dient als compensatie voor een compacte stad met aantrekkelijke woningen, hoogwaardige cultuur en goede voorzieningen. Dat willen we zo houden: de hoogwaardige stad in het groen, de openheid en het landschap zijn deel van onze identiteit.

Trends: waar rekening mee houden

Willen we Hilversum zo aantrekkelijk houden als de stad nu is en haar kansen beter benutten, dan dienen we rekening te houden met een aantal trends die op ons afkomen¹:

- doorgaande vergrijzing en ontgroening (meer ouderen, minder jongeren)
- doorgaande woningverdunning (meer m² per persoon)
- toename van kleine huishoudens en éénpersoonshuishoudens
- hogere eisen aan de woon- en leefomgeving (mede door blijvend stijgende koopkracht)
- toename van de vraag naar wellness, ontspanning en toerisme
- doorgaande ontwikkeling van ICT-netwerken en dienstverlening
- verdere verdienstelijking van de economie
- verdere toename van de energiebehoefte per persoon
- doorgaande mobiliteitsgroei

Wanneer we de kwaliteiten van nu (groen en voorzieningen) willen vasthouden en er van uit gaan dat we niet willen bouwen in wat Hilversum maakt tot wat het is, namelijk de natuur en het landschap om Hilversum, én wanneer we bovendien onze identiteit en regiopositie willen behouden, dan betekent rekening houden met deze trends *ten eerste* dat Hilversum zich op binnenstedelijke ontwikkeling moet richten, *ten tweede* dat Hilversum anders met mobiliteit moet omgaan en *ten derde* verder moet verduurzamen.

¹ NICIS (instituut grote steden), Trends en beleidsuitdagingen, 2009

Opgaven: agenda voor de structuurvisie

GroenLinks gaat bij de structuurvisie uit van de identiteit van de stad en haar huidige kwaliteiten. Hilversum is in 2030 nog steeds die stad in het groen met een hoge leefkwaliteit. We willen het groen en het landschap rond Hilversum behouden zoals het nu is. We willen er niet in bouwen, vanwege de hoge recreatieve kwaliteit voor het leven in Hilversum. Het groen en landschap rond Hilversum zijn deel van onze identiteit. Ze maken Hilversum tot wat het is en waar we trots op zijn: een stad in het groen.

Deze keuze, gecombineerd met de eerder beschreven trends, leidt tot de conclusie dat we efficiënter met de bestaande ruimte in de stad om moeten gaan. Dit betekent dat het *één van onze eerste opgaven is om een antwoord te hebben op de toenemende ruimtedruk in Hilversum*. De toenemende ruimtedruk heeft vooral consequenties voor wonen, werken en mobiliteit. Het gaat hierbij om vragen rond herstructurering, verdichting, meervoudig ruimtegebruik, waar wel en niet 'de hoogte in', het soort woningen dat je wilt bouwen, met welke kwaliteit. Een andere belangrijke vraag is voor wie we gaan bouwen.

Als tweede opgave dient Hilversum anders om te gaan met mobiliteit. We hebben te maken met een blijvende mobiliteitsgroei. Hilversum heeft daarbij twee vaststaande gegevens: de wegen in de binnenstad zijn beperkt gedimensioneerd en we maken terecht de keuze om niet te slopen om ruimte maken voor bredere wegen. Daarnaast is er een groeiende parkeerdruk in de wijken. Hoe gaan we hier mee om?

Als derde opgave moeten we leren omgaan met de toenemende energiebehoefte en de toenemende eisen aan de kwaliteit van de leefomgeving. Tegelijkertijd wil Hilversum haar steentje bijdragen aan de bestrijding van de klimaatverandering.

Opgave één: omgaan met de toenemende ruimtedruk

Niet alleen GroenLinks ziet een toenemende ruimtedruk op Hilversum afkomen; de gemeente registreert deze ook in haar kenschets voor de structuurvisie. Wil Hilversum alle in de kenschets weergegeven ontwikkelingen voor de komende twee decennia uitvoeren, dan zullen we volgens de kenschets in totaal zo'n 900.000 vierkante meter moeten bebouwen. Dat is de totale oppervlakte van het Corversbos erbij! GroenLinks vindt de ruimteclaim in de kenschets slecht onderbouwd en 'opgeblazen', onder andere door het niet in mindering brengen ervan met het ruimteaanbod.

De ruimte in Hilversum moet veel efficiënter worden benut door leegstand aan te pakken, door meervoudig ruimtegebruik en andere maatregelen. Ook GroenLinks ziet dat de trends tot verdere ruimtedruk leiden. GroenLinks maakt echter de keuze deze binnenstedelijk op te lossen en niet te bouwen in de natuur en het landschap rond Hilversum.

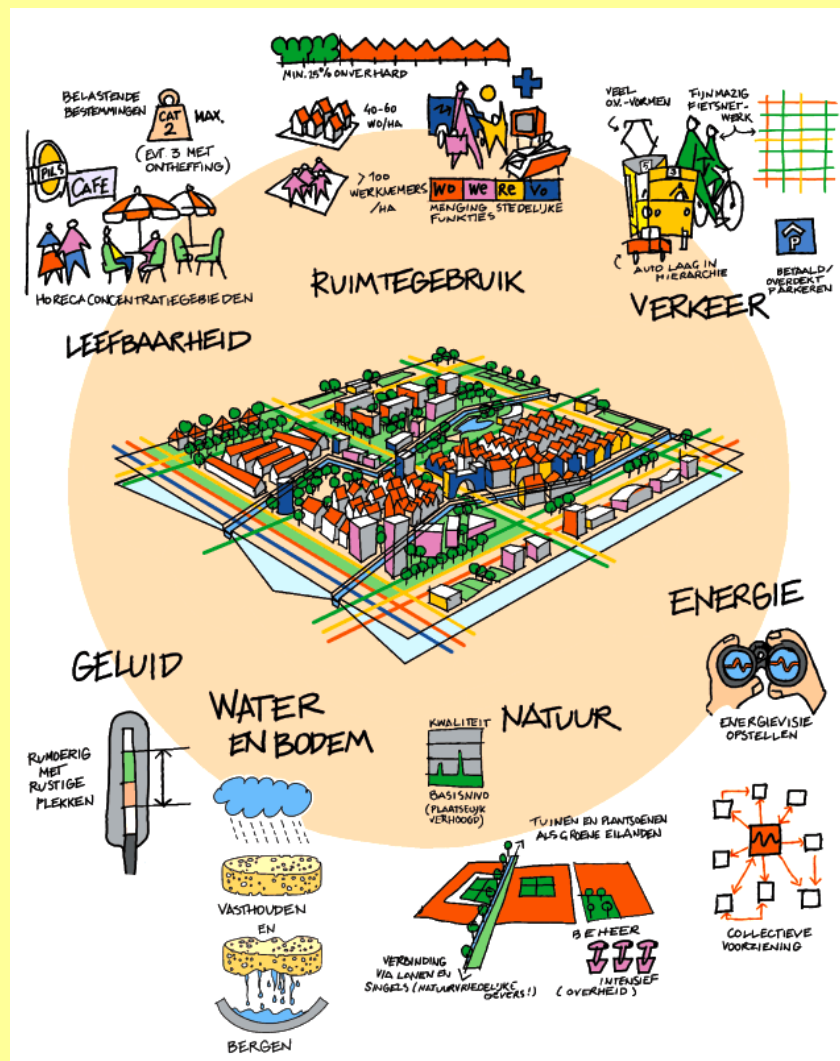
En dat betekent keuzes maken!

Als het gaat om wonen vindt GroenLinks dat iedereen in Hilversum moet kunnen wonen. De ontwikkelingen tot 2030 laten zien dat er meer behoefte zal zijn aan één- en twee persoonswoningen. Dat betekent dat GroenLinks ervoor kiest om richting 2030 voorrang te blijven geven aan bouwen voor starters (jongeren en jonge gezinnen) en ouderen. Uitgaande van de hierboven beschreven trends zal Hilversum zich in de toekomst duidelijk meer moeten richten op een aanbod van betaalbare woningen voor jongeren en jonge gezinnen, die graag in Hilversum willen wonen maar nu gedeeltelijk moeten uitwijken naar omliggende gemeenten, omdat er simpelweg te weinig aanbod in het lagere prijssegment is.

Dat betekent zeker niet dat we ouderen vergeten. Voor deze categorie denken we vooral aan het fors uitbreiden van zorggerelateerd wonen. Door de voortschrijdende extramuralisering spelen woondienstencentra daarbij een steeds belangrijker rol.

Meer binnenstedelijke ontwikkeling betekent meer werk maken van multifunctioneel ruimtegebruik, meer 'onder de grond', combinatie van functies, maar ook meer verdichten en hier en daar 'de hoogte in'. De gemeenteraad besloot enkele jaren geleden reeds dat in delen van de stad tot 45 meter hoog gebouwd mag worden. GroenLinks wil de mogelijkheden voor hoogbouw tot maximaal 45 meter uitbreiden waar dat kan (via een pyramidemodel: in het centrum hoger en naar de randen van de stad lager), goed ingepast en met cachet. Juist ook in het centrum van Hilversum zal er meer moeten worden gebouwd, om draagkracht te creëren voor een bruisend centrum.

Intelligent en efficiënt met onze ruimte omgaan betekent bijvoorbeeld: ondergrondse (fiets)parkeergarages met daar bovenop duurzame, klimaatneutrale, hoogwaardige hoogbouw. Ook het omvormen van het overschot aan kantoorruimte naar woningen past daarin. En: als het aan GroenLinks ligt, gebruiken we voor wonen en werken in de toekomst uitsluitend duurzame materialen, bouwen we energieneutraal en goed ingepast.

(afbeelding: www.ruimtexitmilieu.nl)

Waar mogelijk moet er meer werk worden gemaakt van het combineren van wonen en werken. Nieuwe vormen van werken op afstand en het karakter van veel creatieve mediagerelateerde bedrijvigheid maken dat mogelijk. Daarnaast is Anna's Hoeve de laatste wat grotere nieuwbouwlocatie die tot 2030 in Hilversum kan worden gerealiseerd. De keuze voor binnenstedelijk bouwen en de behoefte aan vooral één- en tweepersoonswoningen, betekent voor het woningbouwprogramma dat Hilversum nauwelijks nog nieuwbouwwoningen met een (ruime) tuin kan realiseren zal. Kleinere woningeenheden in grotere dichtheden vragen een grote investering in de kwaliteit van voorzieningen en openbare ruimte. Dat is een keuze waar GroenLinks voor gaat.

De 12 misverstanden over verdichten, Liesbeth van der Pol, rijksbouwmeester.

(uit: *Prachtig compact NL*, ministerie Infrastructuur en Milieu i.s.m. NIROV, 2011)

misverstand	want
1. Het leidt vanzelf tot hoogbouw	Aantoonbaar onjuist; hoge woningdichtheden als 100 woningen per hectare zijn prima te realiseren in laagbouw.
2. Het gaat ten koste van het laatste beetje buurtgroen	Nee, verdichten spaart juist buurtgroen: mengen van functies levert altijd een compactere footprint op en zorgvuldig verdichten staat synoniem voor aandacht voor groen.
3. Het zorgt voor geluidsoverlast	Nee, alleen luidruchtige burens in slecht geïsoleerde woningen doen dat.
4. Het staat voor klein en onaangenaam wonen	Nee, de woningen zijn ruim en licht binnen alle bestaande regelgeving.
5. Het is veel duurder	Nee, dat is schijn: als de benodigde infrastructuur naar uitleggebieden wordt verdisconteerd in de prijs per woning, is het eerder goedkoper.
6. Er komt meer blik op straat	Nee, auto's parkeren onder de grond; daarnaast wordt het autogebruik verminderd doordat alle voorzieningen op loopafstand zijn.
7. Het tast de kwaliteit van de openbare ruimte aan.	Nee, bij intelligent intensiveren gaat de kwaliteit van de openbare ruimte juist omhoog.
8. Er kan niets meer bij in de bebouwde kom.	Onjuist; overal zijn oude bedrijventerreinen, leegstaande panden, restruimten langs infrastructuur of extensief gebruikte terreinen opnieuw te bestemmen.
9. Het kan alleen in grote steden.	Ook in kleinere gemeenten is verdichten een mogelijkheid.
10. Compacte bouw is bij ons in de stad onverkoopbaar	Dat hangt af van de grootte van de woning, groen, voorzieningen en openbare ruimte in de directe omgeving.
11. Het leidt tot onleefbare massa's steen.	Aantoonbaar onjuist: de meest dichtbebouwde steden zijn ons het liefst.
12. Het maakt de stad donker.	Nee, als de straten maar voldoende breed zijn; en een plein kan tegenwoordig ook op het dak.

Als het gaat om werken, trekt GroenLinks de analyse en prioriteiten van de economische visie 2007 voor Hilversum door naar 2030. De economische visie 2007 is een goede basis voor het verder uitwerken van de ruimtelijke consequenties van het werken in Hilversum in 2030. Hilversum is een woon- én werkstad met een regionale functie. De prioriteiten die de economische visie aangeeft voor Hilversum (multimedia, zorg en toerisme) zijn volgens GroenLinks, gelet op de hierboven beschreven trends in de Hilversumse context, nog steeds valide.

Wel wil GroenLinks aanscherping van de keuzes in de economische visie 2007. Immers, de uitgangssituatie is een stad met ruimtedruk én beperkt gedimensioneerde wegen in de binnenstad. Dat betekent volgens GroenLinks als het gaat om werken dat een aantal scherpere keuzes noodzakelijk is.

Ten eerste is er voor extensieve bedrijvigheid geen plaats meer in Hilversum. Dat betekent ook dat er in Hilversum geen ruimte meer is voor bedrijvigheid in de zware milieucategorie 4, laat staan categorie 5. Ten tweede zal herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen een veel dominanter en dwingender rol bij beheer en behoud van kwaliteit moeten spelen. Parkmanagement met verplichte deelname van ondernemers daaraan, waarin uitstraling, vervoersmanagement en lange-termijnbeheer van het terrein een rol spelen, is eveneens onontbeerlijk. Ten derde zullen de horeca, culturele voorzieningen en het winkelaanbod duidelijker ruimtelijk gesitueerd moeten worden door verdere concentratie. Zeker voor het winkelaanbod is dat van belang gezien trends als doorgaande ontwikkeling van ICT-dienstverlening (onder andere webwinkels), die nu al tot leegstand in het winkelaanbod leiden. Ten vierde kiest GroenLinks er expliciet niet voor om in het centrum en/of aan de centrumring een grootschalige detailhandelsvestiging toe te staan. Dat laat de ruimte en verkeerssituatie niet toe. De aantrekkelijkheid van het centrum zal met ander kwalitatief hoogwaardig winkelaanbod, aanvullend op het reeds bestaande aanbod, overeind moeten blijven. De aantrekkelijkheid van bijvoorbeeld Haarlem als winkelstad, zit in de sfeer en in het naast de 'standaard'ketens hebben van een 'klein' en divers aanbod in omliggende straten met een andere huurprijs.

Verder wil GroenLinks, als het gaat om multimedia-gerelateerde bedrijvigheid, explicieter voor kleine zelfstandigen kiezen en zich minder op het Mediapark richten. We hebben het dan over de kleine zelfstandigen in de kunsten, multimedia en creatieve zakelijke dienstverlening. Deze keuze betekent in de praktijk ruimtelijk meer broedplaatsen, meer bedrijfsverzamelgebouwen met facilitaire en ontmoetingsfuncties. Ook het mogelijk maken van woon-werkcombinaties is juist voor deze groep van belang. De Kansenzone Larenseweg kan daar volgens GroenLinks een belangrijke rol in spelen, wanneer deze zone meer body krijgt dan de Melkfabriek alleen en nadrukkelijker via het stationsgebied 'contact' maakt met het centrum.

(afbeelding: www.kansenzone.nl, Dudok Wonen / de Alliantie)

Het vergezicht van GroenLinks

Als het aan GroenLinks ligt, weerspiegelt het centrum van Hilversum in 2030 de centrumfunctie van Hilversum in de regio. Het centrum heeft smool gekregen, met een *culturele as* van Beeld en geluid, via 'beeldenroute Lage Naarderweg/Koninginnestraat' en Vorstin naar filmtheater en Gooiland en met een *creatieve as* van de Kansenzone Larenseweg via het stationsgebied naar de Kerkbrink. Het stationsgebied, het Langewenst en de Larenseweg zijn in samenhang ontwikkeld. Elk van de bovengenoemde drie gebieden heeft een eigen karakter gekregen.

Het stationsgebied heeft in 2030 het karakter van een passage naar het winkelgebied. Het wordt een geweldige entree tot de stad waar kleine winkeltjes en horeca uitnodigen tot meer. Het Langewenst is een schakel in de 'culturele as' geworden. Hier vinden we naast een nieuwe bioscoop een prachtig overdekt plein waar een brocante, een galerie of een markt kan worden gehouden zoals u ze uit Frankrijk kent. De kansenzone Larenseweg wordt deel van de 'creatieve as' waar het broeit van de kleine creatieve ondernemers die de mediastad voeden met kunsten, multimedia en zakelijke dienstverlening. Het centrum van Hilversum bloeit in 2030!

Opgave twee: anders omgaan met mobiliteit

De afgelopen tien jaar is het aantal auto's in Hilversum met 25% toegenomen. Hilversum heeft geïnvesteerd in het openbaar vervoer en in het fietsverkeer en toch zien we de mobiliteit nog elk jaar met 2 tot 3 procent toenemen. Bij ongewijzigd beleid zal een groot deel van de mobiliteitsgroei een groei van de automobilitet betekenen. Nu al kent Hilversum een hoger autobezit dan de rest van Nederland², nu al ervaart iedereen dat de binnenstad volkomen vast dreigt te lopen. De Vaartweg, de 's Gravelandseweg, de Langestraat: het zijn bekende voorbeelden van wegen in Hilversum waar het verkeer vaak vast staat door de hoeveelheid auto's. De wegen in Hilversum, zeker in en naar de binnenstad, zijn simpelweg te smal om al het verkeer op te vangen en niemand zal ervoor pleiten om dan maar huizen langs deze wegen af te breken. Na afronding van het Integraal bereikbaarheidsplan (IBP) is de bestaande verkeersruimte voor de auto in Hilversum maximaal benut!

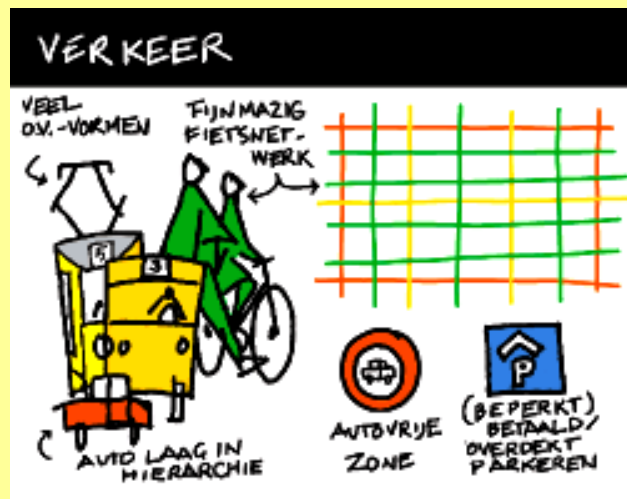
Door het toegenomen autogebruik is daarnaast de parkeerdruk in meerdere wijken fors gestegen. De kenschets die de gemeente afgelopen jaar publiceerde rept over een tekort van tienduizenden parkeerplaatsen, van een extra ruimteclaim voor parkeren in 2030 van 400.000 vierkante meter. Dat is een oppervlakte ter grootte van het Schrijverskwartier!

Wanneer we geen actie ondernemen, wordt de verkeerssituatie in Hilversum onhandelbaar. GroenLinks stelt daarom dat we moeten erkennen dat we anders over mobiliteit en bereikbaarheid moeten gaan nadenken.

In 2030 heeft, als het aan GroenLinks ligt, een omslag in denken plaatsgevonden over mobiliteit en bereikbaarheid. Eindelijk is erkend dat voor de groeiende hoeveelheid auto's onvoldoende plaats is op de smalle wegen in Hilversum. We hebben dan geaccepteerd dat de enorme parkeerdruk de wijken onleefbaar dreigde te maken. Daarom is expliciet gekozen voor openbaar vervoer en de fiets als dragers van mobiliteit en bereikbaarheid in Hilversum. De mobiliteitsgroei wordt primair opgevangen door groei in het gebruik van OV en fiets. De auto is onderdeel geworden van een keten van vervoer en wordt afgevangen op één van de nog te bouwen transferia aan de rand van de stad. Vandaar gaan reizigers met kleine pendelbusjes de stad in.

² Hilversum 489 personenauto's per 1000 inwoners, tegen Nederland 451 per 1000, CBS 2009

Voor het lokale vervoer zijn er voor fietsers ruime ondergrondse stallingen gerealiseerd, die fietsers bereiken over goede vrijliggende fietspaden. Er is daarnaast een hoogfrequent en fijnmazig vervoer met kleine elektrische busjes ontwikkeld. De afstand tot bushaltes is van 400 naar 200 meter verkleind, openbaar vervoer heeft voorrang en daar waar zinvol bestaat éénrichtingverkeer. De HOV-buslijn naar Huizen is uitgebreid naar Almere en garandeert in aanvulling op de dienstregelingloze trein een goede bereikbaarheid van Hilversum. De wijken zijn leefbaarder geworden door de invoering van vergunningparkeren voor inwoners en waar mogelijk enkele ondergrondse wijkparkeergarages. Er is bovendien meer speel- en recreatiegroen in de wijken gekomen.

(afbeelding: www.ruimtexitmilieu.nl)

Opgave drie: omgaan met het toenemende energieverbruik

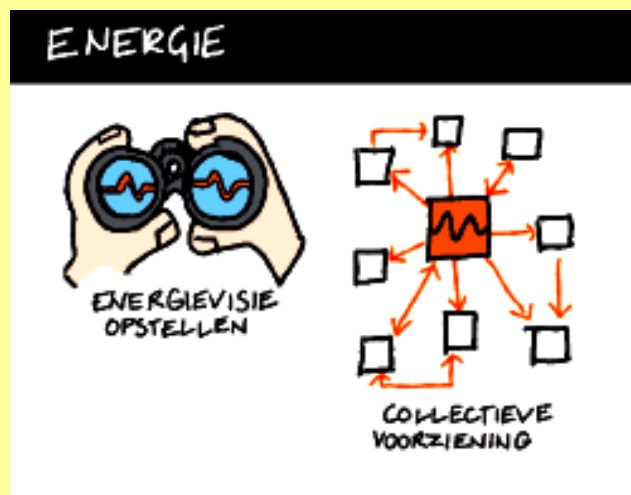
Het energieverbruik per inwoner blijft toenemen. Daarom is het van cruciaal belang dat het mede door GroenLinks genomen initiatief 'Hilversum klimaatneutraal in 2050' handen en voeten krijgt. Hilversum dient massaal in te zetten op het maximaal verduurzamen en isoleren van bestaande woningen. Dat levert bovendien veel werkgelegenheid op. Hilversum heeft heel veel oudere woningen en jonge monumenten die zijn gebouwd in een tijd dat er geen aandacht voor isolatie was. Hier ligt een enorme opgave, maar bestaan tegelijkertijd ook grote kansen.

De nog nieuw te bouwen woningen worden energieneutraal gebouwd. Verder dienen zonnecollectoren aangebracht te worden op openbare gebouwen, en stimuleert de gemeente de toekomstige stichting van burger-energieverenigingen. Op deze manier wordt zoveel mogelijk energie lokaal opgewekt. Daarvoor wordt een lokaal warmtenet en voor electriciteit een lokaal *smart grid* opgezet. Warmtenet en smart grid maken het mogelijk om warmte en electriciteit op slimme wijze aan het net te kunnen onttrekken en toevoegen. Energieopwekking gebeurt in de nabije toekomst ook door middel van geothermie. Verder heeft warmte-koude opslag een hoge vlucht genomen, door een duurzaam regionaal waterbeheer.

Dat laatste speelt ook een rol in het klimaatbestendig maken van Hilversum, door ondanks een toename in verdichting en verharding, toch te zorgen voor het inziggen van regenwater. Onderdeel van het waterbeheer is ook het afremmen van de opwarming van de stad

(hittestress, waar vooral ouderen last van hebben), door koelteplekken te creëren, bijvoorbeeld in combinatie met daktuinen.

Om te zorgen voor een goede organisatie, voor voldoende investeringen en voor exploitatie van het warmtenet en de smart grid, hebben woningcorporaties, burger-energieverenigingen en bedrijven samen met de gemeente in 2030 een lokaal duurzaam energiebedrijf opgericht. Alleen met een klimaatneutraal Hilversum in 2050 kunnen we daadwerkelijk een duurzaam, en dus leefbaar Hilversum realiseren.

(afbeelding: www.ruimtexmilieu.nl)

Hilversum 2030: duurzame en creatieve stad in het groen **De GroenLinks-agenda voor de structuurvisie 2030**

Als het aan GroenLinks ligt, zorgt Hilversum in 2030 nog steeds voor z'n eigen succes. In 2030 wonen en werken mensen hier graag, omdat Hilversum een stad in het groen is, met smoeel en durf in wonen, cultuur, uitgaan en creativiteit.

Dat is bereikt door keuzes te maken:

- niet uitbreiden in het groen om de stad, maar binnenstedelijk;
- kiezen in functies en voor multifunctioneel ruimtegebruik;
- kiezen voor anders omgaan met mobiliteit en energiegebruik.

Voor GroenLinks is Hilversum deel van een grotere regio, goed verbonden met openbaar vervoer en multimedia. Hilversum, een duurzame en creatieve mediastad in het groen!

